

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Universitetet i Oslo

For 2021

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger storinnkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens § 5. Bedrifts-/virksomhetsmedlemmer i Etisk handel Norge rapporterer på arbeidet med aktsomhetsvurderinger og oppfyller åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten, ifølge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for etisk handel utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: **Svein Stølen, rektor ved Universitetet i Oslo**

Universitetsstyret vedtok i sitt møte 9. mars 2021 strategien «Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2021–2024». Den er tydelig på hvordan UiO skal vektlegge ivaretagelse av etikk- og samfunnsansvar i sine anskaffelser, herunder også klima- og miljøhensyn. Det stilles miljøkrav i relevante anskaffelser som vektes med minimum 30 prosent, og vi har etablert en egen gruppe som håndterer klima- og miljøutfordringer ved anskaffelser.

Vår erfaring er at dersom vi skal lykkes, må vi skape kapasitet gjennom kompetanse og samarbeid. UiO bygger kapasitet blant annet gjennom medlemskap i Grønt Punkt Norge AS, Nettverk for miljømerket innkjøp, Etisk handel Norge, Transparency International Norge og Skift - Næringslivets klimaledere. For UiO er kjernen i dette arbeidet å finne muligheter til å foreta «bedre valg». Som bidrag til å kunne gjøre «bedre valg», har vi hjelpemidler som kan benyttes i den enkelte anskaffelse og obligatorisk elektronisk utfylling av relevante felter i vårt konkurransegjennomføringsverktøy.

Dette gjør at UiO kan identifisere risiko og iverksette relevante tiltak der det kan ha effekt. Forbedring og utvikling innen innkjøpsrelatert samfunnsansvar er et kontinuerlig arbeid som blant annet drives videre gjennom deltakelse og diskusjon om relevante temaer i ulike nettverk og fora, både internt og eksternt. Dette holder bevisstheten oppe og øker kompetansen i vår innkjøpsorganisasjon.

Med hilsen

Svein Stølen

Rektor ved Universitetet i Oslo

Om virksomheten:

Navn:

Universitetet i Oslo

Antall ansatte:

8 533

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

2 357 504 476

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

9

Hvilke varer som omfattes:

Profileringsartikler, kontorrekvisita, tanntekniske produkter, tannimplantater, dentalapparater, personlig verneutstyr, Audiovisuelt utstyr, foto- og studioutstyr og innmålingsutstyr.

Antall leverandører:

12

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

49 500 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser

Stilling: Intern bistandsgruppe

Epost: innkjop-etikk@admin.uio.no

Telefon: 45 50 55 99

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2013

Kunnskap – ansvar – engasjement: For en bærekraftig verden

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
1. Videreutvikle og konstituere gruppa for samfunnsansvar som ble formet med nytt mandat i 2020.	Aktiviteten er gjennomført. I den forbindelse er det avsatt at medlemmene til sammen skal bruke 1 årsverk innenfor samfunnsansvarsområdet.
2. Vurdere å slutte oss til, og muligens involvere oss ytterligere i, det EHN initierte prosjektet "Bærekraft 17".	Ikke gjennomført.
3. Vurdere muligheten for en revidering av hvordan etiske krav skal stilles og følges opp og hvem som har ansvar for hva.	Arbeidet er ivarettatt i reviderte "Prinsipper for anskaffelser og etiske retningslinjer for UiO"
4. Vurdere muligheten til hvordan vi kan benytte Factlines best mulig i forbindelse med etisk handel når det gjelder risikokartlegging og oppfølging.	Rapportene er tatt i bruk, og man høster erfaring med bruk og nytte.

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Benytte eksterne rapporter, eksempelvis fra Factlines, i forbindelse med oppfølging og risikokartlegging for utvalgte anskaffelser.
Gjøre problemstillinger knyttet til etisk handel mer kjent blant anskaffelsesrådgivere, og bidra til økt bruk av Gruppe for samfunnsansvar og eksterne samarbeidspartnere.

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Universitetsstyret har vedtatt dokumentet ««Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2021–2024»». Dette er UiOs innkjøpsstrategi, og etiske retningslinjer er løftet inn som en sentral del av dokumentet. I strategien fremkommer det tydelig hvordan UiO skal vektlegge ivaretagelse av etikk- og samfunnsansvar i sine anskaffelser.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

I dokumentet «Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO, 2021–2024» fremgår det at UiO har som mål å vedlikeholde og videreutvikle kompetanse ved å bl.a. videreføre arbeidet med kompetanseutvikling gjennom etablerte grupper innenfor miljø og etikk. Vi vil også øke kompetansen innen samfunnsansvar ved å bl.a. gjøre UiOs etiske regelverk for anskaffelser kjent overfor ansatte og leverandører ved å måle andelen anskaffelser hvor det er stilt etiske krav og miljøkrav og gjøre de reviderte etiske retningslinjene kjent. Dette gjøres gjennom interne fora som forum for anskaffelserådgivere, fagbrugerforum samt oppfølgingsmøter med kjøpende enheter. I tillegg ønsker man å innta de reviderte retningslinjene som en del av konkurransedokumentene i alle anskaffelser og undersøke våre leverandørkjeder via Factlines.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Som en del av årsrapporteringen rapporteres det bl.a. om antall konkurranser med etiske krav.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

UiO har en intern gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser. Gruppas mandat er å erverve, systematisere og dele kunnskap for å ivareta samfunnshensyn i anskaffelser. En viktig del av dette arbeidet er å bistå anskaffelsesrådgiverne med råd vedrørende etisk handel i anskaffelser. Gruppen består p.t. av fem personer med delvis ulik kompetanse og tilhørighet innad i organisasjonen. Gruppas arbeid er i løpet av 2021 revitalisert, og til sammen skal arbeidet tilsvare en 100% stilling.

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Utover det å kunne søke bistand hos den ovennevnte gruppa for samfunnsansvar i anskaffelser, så er det i utgangspunktet den enkelte anskaffelsesrådgiver som selv må stille krav i sine konkurranser og følge opp sine avtaler. Flesteparten av anskaffelsesrådgiverne er lokalisert sentral i seksjon for innkjøp, men det er også flere anskaffelsesrådgivere som er lokalisert rundt på tre andre fakulteter/enheter.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Det har ikke vært deltakelse på kurs om emnet i 2021, men det er lagt planer for vurdering av sertifisering innen

samfunnsansvar/bærekraft (SOA Bærekraft) i 2022.

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

I 2020 ble det foretatt en spørreundersøkelse hvor flere innkjøpere har svart at de har behov for opplæring/kompetanse om etisk handel i anskaffelser. Tilbakemeldingen handler om et generelt behov for opplæring/kompetanse, ønske om å holde seg oppdatert i et felt som er i stadig utvikling, vite hvordan man best mulig foretar risikovurdering og hva man kan møte i oppfølgingen av etiske krav og hva man skal gjøre ved avvik. Noen nevner også at de ønsker å gå på kurs e.l. om etisk handel når de har anledning til dette og at de vil ta den kommende modulen om etisk handel i SOA (sertifiseringsordningen for offentlige anskaffelser).

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

UiO har en sjekkliste som alle anskaffelsesrådgivere skal bruke i vurdering av etiske krav i konkurranser. I tillegg bruker vi leverandørene som en kilde til informasjon om markedet. Blant annet blir nettsidene til DFØ, EHN, ITUC og US Department of Labor benyttet. I enkeltsaker kan det foreligge mindre systematiske, men etterrettelige kilder for risiko. Resultatet av risikoanalysen blir lagt til grunn ved kartleggingen.

I tillegg til arbeidet som gjøres i forkant av hver enkelt anskaffelse har UiO anskaffet et eksternt system for risikokartlegging av leverandørkjeder. Gjennom leverandøren Factlines samler UiO informasjon fra utvalgte leverandører som opererer innenfor områder der det er risiko for brudd på etiske kontraktsvilkår. Leverandørene kartlegges ved å bruke Factlines standard CSR egenrapporteringsskjema. Factlines standardskjema er basert på de ti prinsippene i FNs Global Compact. Hver leverandør får en risikoprofil basert på sin besvarelse, og resultatene presenteres i en årlig rapport. Denne danner grunnlag for prioritering av videre oppfølging.

2.2 Etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Kontorrekvisita	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Tanntekniske produkter	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Tannimplantater	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Personlig verneutstyr og beskyttelsesmateriell	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja
Av-utstyr	Rammeavtale	4	Nei	Nei	Nei
Dentalapparater	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Nei
Foto- og studioutstyr	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja

Innmålingsutstyr	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Nei
Profileringsartikler og gaver	Rammeavtale	1	Ja	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Som kontraktskrav er Etisk Handel Norge og Difi sine standard kontraktsvilkår for ivaretagelse av grunnleggende menneskerettigheter brukt. I tillegg har man for enkelte avtaler hatt krav om egenrapportering via Factlines.

Som kvalifikasjonskrav er det stilt krav til leverandørens styring av leverandørkjeden og sporingssystemer.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Ingen enkeltprodukter har vært gjenstand for spesifikk kontraktsoppfølging i 2021.

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Leverandører har blitt valgt ut til egenrapportering etter en vurdering av risiko og forholdsmessighet. Vurderingen baserer seg på svar på tidligere rapportering, produkter, verdikjede og avtalens omfang. De utvalgte leverandørene ble bedt om å rapportere på hvordan de jobber med samfunnsansvar - basert på FNs Global Compact. Besvarelsen ble vurdert etter følgende kategorier: 1) CSR strategi og retningslinjer 2) Kjedeinnsikt og oppfølging 3) Risiko 4) Styringssystemer. Selve rapporteringen, inkludert spørsmål og rapport, ble foretatt av det eksterne firmaet Factlines.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

15

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Tilbakemeldinger fra anskaffelsesrådgivere kan oppsummeres i at det er fint med standardiserte krav og skjema for oppfølging, men både risikokartlegging og særlig oppfølging kan være omfattende og tidkrevende avhengig av anskaffelsen og kan dermed ende opp med å bli nedprioritert i konkurranse med andre oppgaver. Isolert sett er det egentlig ikke noe problem å stille spørsmål, men det kan være vanskelig å tolke og følge opp svar. Anskaffelsesrådgiverne opplever det som fint å ha en intern ressursgruppe og eksterne samarbeidspartnere med kunnskap til gi støtte ved behov. Det savnes mer samarbeid på oppdragsgiversiden og med relevante myndighetsorgan.

For vitenskapelig utstyr der det er liten konkurranse fremstår markedet som umodent med hensyn til oppfølging i verdikjeden. Dette svekker leverandørenes incentiver, og kontraktskrav med etiske krav vil i disse tilfellene sterkt begrense konkurransen.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Markedsføre Gruppe for samfunnsansvar internt	Tydelig kommunisere gruppas ansvarsområder og kompetanse for å øke bruken av gruppa	Anskaffelsesrådgivere
Kopi av innmeldinger av anskaffelser over terskelverdi sendes Gruppe for samfunnsansvar	Gi Gruppe for samfunnsansvar mulighet til å være proaktive i å yte bistand til anskaffelsesrådgivere med anskaffelser der det er relevant å stille krav til etikk og miljø.	Anskaffelsesrådgivere
Vedta reviderte Prinsipper og etiske retningslinjer for arbeid med anskaffelser ved UiO og kommunisere disse internt og eksternt	Forankring og bevisstgjøring om anskaffelsesmessige fokusområder og aktualiteter.	Anskaffelsesrådgiverne, ledelsen, leverandørene, allmennheten.

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Forum for anskaffelsesrådgivere, forum for fagbrukere, interne nettsider, seksjonsmøter ved Seksjon for innkjøp og nyhetsoppdateringer

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Gjennom anskaffelser, leverandørsamlinger/befaringer/konferanser/statusmøter og årlig nettverkssamling for UiB, UiO, UiT og NTNU (utgikk i 2021 pga. pandemi)

Kontakt:

Universitetet i Oslo

Gruppe for samfunnsansvar i anskaffelser

innkjop-etikk@admin.uio.no

45 50 55 99